

SLOVAN.

Štev. 13.

V Ljubljani, dne 27. marca.

1884.

Vsebina: Dositej Obradović. — Nekoliko besed o razširjanji naših knjig. — Gospodarske drobnosti. — Pogled po slovanskem svetu. — Razne novice. — Politični razgled. — Tržne cene. — **Ilustracija:** Dositej Obradović.

Dositej Obradović.

Obradovičev životopis morali bi priobčiti pred Vukovim. Obradović spada namreč še v dobo slavenosrbskih pisateljev, ker on je bil prvi, kateri je začel pisati srbski, zato je on tudi prvi narodni književnik. Do njega so imeli književnost za last nekih viših stanov, ker se je sploh še takrat mislilo, da narodu ni potreba književnosti. Ali iz tega ne smemo sklepati, da pisateljem ne bi bilo za napredek svojega naroda. Vsi so bili pravi rodoljubi, vsi so hoteli biti učitelji svojemu narodu; ali to je bilo težavno, ker sami niso bili na višjem vrhunci omike, nego narod. In v svoji odgoji zabredli so na pota, kamor ni mogel narod za njimi, ker jih ni razumel.

Pisatelji so pozabili na narod, na njegove potrebe. Take so bile razmere, ko se je porodil Obradović. Dositej Obradović je dobro storil, da nam je sam opisal življenje svoje, kajti ta životopis je vendar opis stanja vsega naroda v oni dobi. V tem opisu pravi Obradović, kako mu je svetoval neki stari neomikani samostanec, naj se posveti znanosti. „Kako prost in neučen sem,“ dejal je starec, „vender vidim rajše učnega mladega Raića, nego četiri patrijarhe, kateri bi

bili brez znanosti, kakor jaz; ti si ga videl, kako je mlad in golobrad, ali ko začne govoriti, gledamo mi vsi s svojimi velikimi bradami, kakor da bi iz gozda pobegli . . . ; veruj mi, sin moj, kader vidim mladega Raića, zdihujem vedno po svoji mladosti in ako bi jaz imel ukazovati, ukazal bi, da se vsi samostani izpremene v šole. Zato me poslušaj, pusti to duhovništvo, išči znanosti.“

Tako se je tudi zgodilo, da je mladi Dositej obesil svojo samostansko suknjo na hruško v samostanu ter po-

hitel iz samostana v svet nabirat si učenosti, da bi ž njo osnoval novo in preporodil staro slovstvo.

Dositej Obradović se je porodil leta 1739. v Čakovu v Banatu. Pravo ime mu je bilo Dimitrije; Dositej je samostansko ime. Naglo je izgubil očeta, mater in sestro, zato ga je siroto vzel k sebi stric, da bi ga naučil brati in da bi mladi deček kedaj postal „pop“. Deček je kmalu prebral vse knjige, kar jih je bilo v mesteci,

ker je imel to lepo navado, da ni prebiral samo katekizma in psaltirja, ampak vsako knjigo. Tako je tudi prebral življenje vseh svetnikov in svetnic božjih, kar ga je tako jako naudušilo, da je sam hotel postati svetnik. Zlasti neki samostanec ga je jako unemal za sveto življenje. Toda v Banatu ni bilo „puščave“ za svetnika, zato je pobegel s tovarišem iz samostana na Turško. Ali stric ga je dohitel na potu in ga je dal nekemu rokodelcu v Temešvaru učiti se rokodelstva. Ko je slišal o Fruški gori, pobegne s tovarišem l. 1783. v samostan Opavo, kjer ga je iguman vzel za učenca. Bilo mu je še le 14 let. Tu je zopet nepretrgoma prebiral knjige. In ker je deček znal vsako knjigo bolje brati, nego iguman,

pretil mu je ta, da ga bode zapodil, ker bi igumanu bila gotovo sramota, da je učenec znal bolje brati, nego učenik. A ker se mu je znal Dositej zopet prikupiti, obdržal ga je še v samostanu. Stari iguman J. Milutinović je večkrat izrekel željo, da bi rad videl mladega in sposobnega mladeniča, in sicer zato, da bi ga poslal v Kijev v šolo, da bi se tam dobro izobrazil. In dasi je bil sam siromak, podaril je Dositeju petnajst cekinov za pot do Kijeva. Dositej je odšel, ali ne v Kijev, ampak v Zagreb, kjer se je začel učiti latinski.

Odslej se začenjajo njegova velika potovanja, na katerih se je mnogo naučil in kar je tukaj opazoval in videl, ukrepal je vedno, kako naj bi storil, da bi koristil srbskemu narodu. Brez denarja napotil se je v Dalmacijo, kjer je bil tri leta za učitelja ter samo o tem živel, kar si je prislužil z učiteljevanjem. V Dalmaciji je Obradović dal smer svojemu bodočemu delovanju. Slišavši o nekem Bulgarisu na Sveti gori, hotel je tje, ali je obolel, da je moral ostati v Kotoru. V Kotoru se je mudil samo nekaj časa in tukaj ga je posvetil vladika črnogorski v duhovnika. Kako dobro je pojmlil svojo nalogo, kaže nam to, da je, vrnivši se iz Kotora v gorenjo Dalmacijo, preložil „Ivana Zlatoustega“ iz staroslovenščine na srbski jezik. Ta prevod se je v mnogih in mnogih prepisih razširil med narod, kar ga je še bolj unemalo in osrčevalo v začetem delovanju. Obradovića je veselilo delo, zato ni nikjer miroval in ostal. Da bi se naučil grški, krene na Sveto goro k omenjenemu Bulgarisu; toda Bulgaris je že bil zapustil Sveto goro vsled nastalih prepиров v samostanu. In ker ni tukaj našel, kar je želel, odšel je v Smirno, kjer ga je poučeval Grk Hierotheos. Čuvši ta, kako daleč je prišel njegov učenec, vzel ga je v svojo hišo, v kateri je preživel tri leta, posvetivši ves čas samo učenju. Naglo je moral dati slovo tudi Smirni, ker je nastala rusko-turška vojska, a njegovo življenje ni bilo varno, ker so ga imeli v Smirni za ruskega duhovnika. Čez Grško odide tedaj v Albanijo, kjer se je mudil samo leto dni in poučeval mlade Albance. Tu se je naučil ščipetarski in je v tem jeziku nekaj zapisal s cirilico, čemur so se Albanci jako čudili. Od tod je odpotoval v Krf, kjer je prebiral latinske in grške klasike, potem čez Benetke in Trst na Dunaj. Na Dunaji je šest let poučeval grške in srbske mladeniče, a sam se je začel pridno pečati z nemškim, italijanskim in francoskim slovstvom. Nato je potoval čez Italijo v Carjigrad, kjer je učil grške trgovce francoski in italijanski jezik. Iz Carjigrada ga je pregnala kuga, da se je moral vrniti v Moldavo, a od tod čez Levov v Lipsko in Hallo, kjer je bil odgojitelj dvema Rumunoma, a sam se je, dasi mu je bilo že 40 let, upisal na vseučilišči ter se je pridno učil filozofije, estetike in teologije. Tu je videl, koliko krasnih in lepih knjig je v tujini, katere izhajajo vsak dan, a znal je, da njegov narod nima kaj takega, zato misleč na svoj narod, bolelo ga je hudo in zreli mož je zopet premišljal o potrebah svojega naroda. Kar je slišal, da Breitkopf v Lipskem tudi ruske knjige tiska, zato se napoti naglo v Lipsko, kjer je dal na svetlo leta 1783. „Život i priključenija,“ a že drugo leto (1784.) „Sovēti zdravago razuma.“ Ako pomislimo, da so se v ti dobi tiskale Srbom še samo slavenosrbske knjige, moramo priznati, da je Obradovićevo podjetje bilo smelo zato, ker je jel pisati v srbskem jeziku. Seveda Obradović ni še sam znal pisati čisti jezik, ker je bil še sam vendar iz stare šole, ima še dokaj izrazov in oblik slavenosrbske pisave, vendar je bil naroden pisatelj, kakor nobeden njegovih prednikov ter je pisal vsaj v jeziku, ki ga je razumel ves narod; pisal je v jeziku, kakor ga je govoril Obradović sam.

Z omenjenima knjigama se začinja novo srbsko slovstvo. Ž njima si je Obradović nakopal

največ sovražnikov, zlasti med duhovščino. Knjige so mu nasprotniki požigali, kjer so samo katero našli, da jih je naposled bilo malo med narodom; in kdor je imel še katero, čuval jo je kot dragi zaklad. In to samo zato, ker se je Obradović boril za novo načelo svoje, namreč za to: „kjoji (jezik) može više polzovati (koristiti), nego opšti celoga naroda jezik.“

Toda potovanju ni še bilo kraja. Na Angleškem je bil šest mesecev, kjer je našel gostoljubnega človeka; učil se je angleški in je čital angleške klasike. Potem se je zopet preselil na Dunaj, kjer je zopet poučeval. Leta 1788. je pri Breitkopfu izdal knjigo: „Esopove basne.“ Še istega leta je bil na Ruskem, kjer je hotel obiskati svojega rojaka generala Zorića. L. 1789. je zložil pesem „Na slobodu srpsku“, ko so Avstrijci osvojili Beligrad; leta 1793. je izdal na Dunaji: „Sobranie pravoučiteljnih veščej,“ a leta 1802. se je naselil v Benetkah, kjer so mu srbski trgovci dali 2000 cekinov pokojnine, da bi mogel mirno delati za narod srbski. Še le leta 1807. se je vrnil v Beligrad, kjer je postal senator in učitelj otrokom Kara Džordževića, a vrhu tega je bil minister prosvete. Umrl je l. 1811. v Belem gradu. Po njegovi smrti je prišel na svetlobo l. 1818. „Mezima c“ (izdal Solarić) in l. 1829. „Pisma“ (izdal Magarašević). Vsa njegova dela je izdal v Belem gradu G. Vozarović (10 zv.); nekaj zvezkov tudi Medaković v Novem sadu.

To so prva dela, katera je ves narod objel z največjim navdušenjem, ker zares, ne samo da so pisana v narodnem jeziku, ampak tudi predmet je vzet iz naroda. Starši pisatelji so ga začeli preganjati ter so imenovali njegov jezik: „jezik babe Smiljane,“ ali Dositej Obradović je vendar naposled prodril, ker je tudi naravno, da v takih slučajih odločuje narod. V tem času, ko so si tal pridobivala samo tako načela, mogli so uspešno delovati samo tisti pisatelji, kateri so pisali v jeziku, kakor Dositej, kateri je ustvaril v Srbih prvi čitajoče občinstvo ter je odprl vrata slovstva narodu. On je tedaj oče narodnega pisnega jezika in srbskega slovstva. S početka jih je res malo bilo, kateri bi umeli svoj poklic, kakor Obradović, zlasti v izbiranji predmetov, o katerih so pisali: drugi pisatelji so pisali o zemljepisu, o filozofiji itd., torej o predmetih, za katere ni še bilo občinstva. Nobeden ni znal narodnih potreb, kakor ravno Dositej Obradović. Omeniti nam je tudi njegove tolerance o pravoslavni in katoliški veri: ljubil je Hrvate in Srbe iz vse duše svoje. Dejal je, da se oba naroda sovražita zarad vere in si zarad tega nadevata razna imena. Pravoslavni imenuje katoličane Šokce ali Bunjevce, a ti one Vlahe, Rkaće. Tega ne bi bilo, pravi Dositej, ako bi to in ono duhovništvo bilo izobraženo, katero bi potem odprlo oči narodu in mu razložilo svete evangeljske nauke o ljubezni in miru. Srbija, Bosna in Hercegovina bode se skoro osvobodila od turškega jarma, ali ako ne neha sovraštvo in medsebojna mržnja, bodemo si mi sami svoji Turki in mučitelji. Tako je učil mož iz čiste ljubezni do naroda, zato so mu tudi prijatelji besede te ljubezni zapisali na grob, v katerem je pokopan: „Ovde leže srpske kosti Dositija Obradovića. Rod je svoj ljubio.“

„Sprava z Nemci.“

Tako imenovani prostovoljni uradni listič je v jedni zadnjih številkih pihnil v svojo trobentico ter spraval iz nje nekaj neprostovoljne komike, trdeč, da je slovenskega naroda rešitev le tedaj mogoča, ako se v kranjski deželi sprijaznimo z — Nemci. Pri tem udriha z grčavim polenom po vseh narodnjakih, kateri se niso naročili na slovensko prilogo nemškega uradnega lista ter se nikakor nočejo spokoriti k prepričanju, da je jedina in prva naloga vsakemu slovenskemu narodnjaku, hrbet šibiti po taktu znane melodije: „höfning muss sich tiefer bücken, tiefer bücken“ in tako dalje v večno neskončnost! Ta uradni olikani Slovenec imenuje omenjene narodnjake hujškače, duševne lenuhe, kričače in nevedneže, in še celo — koristolovce. Zadnjo besedo pa moramo z vso odločnostjo zavračati! Kdor živi pod stekleno streho, ni mu metati s kamenjem okrog sebe! „Hribovski“ sodelavci ljubljanskega lističa pod črto in nad črto nam bodo pač dovolili, da se o tej priliki spominjamo anekdote. Smrtnoranjeni — svinčenka mu je prodrla prsi — vije se v zadnjem boji na svojem ležišču. Divna domišljija ga obdaja in v groznih bolečinah, katere so mu vid duše popolnoma zamorile, čuti se — zdravega, v življenji cve-točega, tako da približajočemu se zdravniku ponosno nasproti vskligne: Jaz sem čisto zdrav, meni ni nič, ti pa si bolan, ti boš moral umreti! Izza malo trenutkov pa sam umrje! Toliko v obrambo! Kdor nas hoče umeti, umel nas bode brez daljše razprave!

O tem bi niti spregovorili ne bili, da nas ni tista „sprava z Nemci“, ki se sedaj prodaja po vseh oficijoznih kotih za beli kruh, napotila k resnemu odgovoru. Ta sprava z Nemci je najnovejši pesek, ki ga neplačano-plačani uradni pisci mečljejo slovenskemu narodu v oči. Ali ti gospodje igrajo pri tem nevarno igro, in dolžnost je vsakemu Slovencu, kateri se le površno zaveda svoje narodnosti, da to hudobno, ali pa političnonajivno početje pobija, kjer koli more.

Sprava z Nemci! Kaj je to? Poglejte si te nezadovoljne Nemce po naši vojvodini! Koliko jih je? V malo pest jih spraviš lahko in če se stvar z ostrim steklom pregleda, ni jih mnogo več, nego ima „Ljubljanski listič“ zberačenih naročnikov! Sedaj pa pogledajte v deželo! Vse učilnice, katere imajo količkaj pomena, so nemške; vsi uradi so nemški, in še sedaj kliče visokorodni gospod deželni predsednik baron Winkler politične uradnike v kronovino, kateri ne besedice slovenščine ne umejo! Ali smo že kdaj doživeli, da bi se bila nemška uloga pri uradu samo zaradi jezika odbila? Ali smo že kdaj doživeli, da bi bila deželna vlada gledé nemške uloge zahtevala, naj se ji predloži tudi slovenski prevod? Ali se ne ubija nemščina slovenskim otrokom v glavo, ko ima vsak čevljarček, ako se hipoma spomni, da je nemške krvi, pravico izreči: moj sinček je Nемеc in slovenščine ne potrebuje! Če govorite v takih razmerah o „spravi“, potem je to tako, kakor bi se ovci svetovalo, naj se sprijazni z volkom, kateri ji vodo kali! Pomen vaše „sprave“ je pač samo ta, naj bi Slovenci Nemcem vse dost-

danje pozicije privoščili ter jim še kaj določili! Nemci, kateri so sedaj, ko povsod zajemajo z veliko žlico, nezadovoljni, sprijaznili se bodo samo tedaj, če še več dobé, nego imajo že sedaj! Drugače sprave treba ni, če je Nемеc zadovoljen s tem, kar ima! Ali naš Nемеc pravi: Kar imam, ne zadostuje mi, še več hočem imeti, in zategadelj sem nezadovoljen! Kdor nam torej označuje spravo z Nemci, je ali politični bedak, ali pa res meni, da moramo „Nemcem“ dovoliti še več pozicij, nego jih sedaj zasedajo!

Uspeha ne bode nikakor imelo to politično, vladi na ljubo napravljeno kričanje, ker vsak človek, ki je zdrave pameti, mora izprevideti, da imamo Nemcem v kronovini kranjski še marsikatero pozicijo iz rok izviti, če hočemo postati gospodarji v svoji hiši! Koliko bolj pa še v drugih slovenskih pokrajinah!

Nevarno je to z vladnim grošom plačano kričanje samo zategadelj, ker se ž njim bega naša mladina. In ako bodete še dalje na široko odpirali usta, imate pač poroštvo, da bodete še kdaj smeli v fraku in beli kravati klečeplaziti pri znanih „soarejah“, ali na drugi strani pa sejete med slovenski svet in posebno med slovensko mladino seme narodne mlačnosti, narodnega indiferentizma! Gorje pa prihodnjemu rodu, ako bodo naši potomci tako malo ljubili jezik slovenski, kakor ga ljubite vi sedaj, in ako bodo tem potomcem uzor taki junaki, kakor je slaboglasni g. Pèr, ta oficijalni in oficijozni podlistkar najnovejšega kova, ki mu je vsa politična modrost v izreku: „ako bi „kranjske“ klobase vsled jezikovnega slovenskega vprašanja za nas postale cenejše, potem bi bilo to vprašanje za Slovence vitalnega pomena; ali tako, ko ima kranjska klobasa svojo ceno (gospod Pèr, tudi kranjski politični klobasarji imajo svojo ceno!) prepiramo se za senco nekdanjega osla iz Abdere!“ Sedaj, ko imamo še grofa Taaffeja na vladnem krmilu; ko imamo v deželi zastopnika, kateremu je vseč žvrgolenje teh političnih vrabičev, sedaj izdajajo slovenski jezik še samo v teoriji; ako pa se politične razmere spremené, in ako pošlje grof Taaffe morda v deželo zastopnika, kateri ne bode imel potrebe družiti se s takimi značaji, potem bodo izdajali slovenski jezik tudi — v praksi! Da le „kranjska“ klobasa cena ostane, pa bode dobro!

Mi Slovenci imamo samo jedno podporo: dragi materin jezik! To je naše jedino orožje, naše jedino sredstvo! Slovenska mladina! okleni se tega jezika z neskončno ljubeznijo, in nikar naj te ne premoti napačni blesk „nemške kulture“! Ako te vabi ta ali oni politični „srakopèr“, ki ga je vladnožvenketajoča spomlad privabila v deželo, tedaj spominjaj se izreka: Hic niger est, hunc tu, Romane, caveto! — —r.—

Nekoliko besed o razširjanji naših knjig.

Tožimo, da posebno onih naših knjig, katere so namenjene bolj omikanim, pride med svet vse premalo; to pa da zato, ker nimamo uravnane knjigotrštva. Resnično, a temu smo vzrok največ sami. Ponajveč izdajajo jednake knjige ali pisatelji sami, ali društva, ali pa v to sestavljeni odbori. Glavna napaka teh podjetnikov je, da svoje blago previsoko cenijo. Janežič je plačeval tisek in dražji papir kakor sedanji podjetniki, a zadnji hoté imeti pol več dobička, kot ga je imel prvi. Prišel je čas, da pisatelji nečejo pisati v lastno izgubo, in to je prav; a da se pri vsakem posamičnem odtisu hote preveč okoristiti, to je na kvar njim samim, še bolj pa narodu našemu, ker si predragih del pač težko nabavlja. Množina knjig naj bi dajala dobiček pisateljem in narodu!

Druga glavna napaka je nemarnost pri razprodaji. Dobro delo se sicer samo hvali, a poznati ga je treba. Mislite li, da bi se po naših deželah prodalo toliko nemške šušmarije, ako bi nas ne preplavljali z njo po pošti, po kolporterjih in po — naših knjigarnah? Samo deseti del toliko razumimo duh časa, kakor ga v tem oziru Nemci in uspeh bode znaten! Vsaj s knjigarnami bi se lahko sporazumeli. V nekaj slučajih v Ljubljani izročili so razpečavanje po jedni sami knjigarni. Ne vemo, po koliko odstotkov imajo te knjigarne za to delo; vemo pa, da knjigarnam izven Ljubljane dajo samo po 5—10 %. Ker morajo slednje plačevati poštnino, prodajajo večkrat skoro v izgubo. Knjigar pa je trgovec in ako hočete, da vam izvede mnogo knjig, dajte mu 20—25 % pri onih knjigah, ki jih kupi, ne pa pri onih, ki jih ima samo v komisiji. Škoda sicer glavnice, ki je v nerabljenih knjigah.

Sedaj ne zadostuje, da se knjiga samo objavi, ko je tiskana, temuč pomisliti je treba, da živimo v stoletji železnic in brzobjavov. Ko bi to dobro premislili pisatelji in založniki, ne bilo bi možno poročati, da se drugi natis najboljšega slovenskega romana v več kot jednom letu menda še ni izplačal! Neki jako izveden narodnjak se

je o tem poročilu izrazil: dajte meni založništvo, pustil bom dobro službo, kajti taka dela me ne bodo slabo živila!

To treba vsekako uvažati našim rodoljubnim pisateljem in izdajateljem naših knjig in časopisov. —1.

(Dostavek uredništva.) Vprašanje o razpečavanji naših knjig je vsekakor vredno, da se počne slovensko časnikarstvo zanje zanimati. Že pokojnemu Jurčiču zdelo se je to jeden glavnih pogojev za širjenje omike med ljudstvom in za pospeševanje slovstvenega delovanja med Slovenci; zato je v družbi jednega svojih prijateljev leta 1879. uložil pri c. kr. deželni vladi kranjski prošnjo za dovolitev knjigarne in založništva. Ta prošnja bila je odbita, vendar pa Jurčič do svoje smrti ni opustil imenitne te misli.

Vendar pa nismo popolnoma jednega mnenja s častitim sotrudnikom našim. Slovenske knjige ne zde se nam, ako jih primerjamo nemškim in jemljemo ozir na število izvodov, ki se prodati morejo, nikakor predrage; torej se ne more pisateljem očitati, da gledajo preveč na svoj dobiček. Mi smo prepričani, da od slovstvenega svojega delovanja ne bode obogatel nobeden slovenski pisatelj.

Kar govori gospod pisatelj o odstotkih, ki naj bi se plačevali knjigarjem le od razprodanih knjig, je sicer lepo a neizvedno. Nemški pisatelji in založniki so namreč naše komisijske knjigarne preveč razvadili. Dovoljujejo jim po 25 %, da še celo po 35 % od knjig, ki jim jih pošljejo v komisijo. Slovenski pisatelji in založniki so tedaj primorani storiti isto.

Pač smo s pisateljem jednega mnenja, da se pri nas za kolportažo stori veliko premalo; tu pa zadeva krivda le založnike in še celo podjetni gospod Krajec v Novem mestu v tem oziru ni še na stopinji nemških svojih sodrugov. Če bodo te vrstice imele kak uspeh in dale inicijativo za reformacijo našega knjigotrštva, dosegle bodo svoj namen.

Gospodarske drobnosti.

(*Da ti narase čim več trave na senožetih,*) treba je precej spomladi razmetati krtinjake in ta mesta posejati z dobrim semenom trave. Drugod navadno gnojé gospodarji take senožeti, ali pri nas še žal ni gnoja dovolj za polja in vinograde.

(*Proizvajanje surovega masla iz loja*) v severni Ameriki napreduje bolj in bolj od dne do dne. Samo v Novem Jorku napravlja se surovega masla na leto do 4,000.000 kg. Mnogo tega masla dovažata se na Holandsko, kjer se še jedenkrat predela in popravi ter se potlej od ondot pošilja na Angleško z imenom pravega masla.

(*Za sadovnjake*) je bilo na Angleškem od leta 1872 do 1882, torej za deset let 26.696 acres preustrojene zemlje. V združenih državah v severni Ameriki je bilo 1878. leta 2,000.000 acres sadovnjakov, v katerih so bila nasajena samo jabelka. V 20. letih je poskočila cena ja-

belkom od 1,329.000 funtov šterlingov na 10,000.000 funtov šterlingov v letu!

(*Vrednost otrobi.*) Navadno se misli (ali napačno), da so fine otrobi najboljše in nekateri trdé, čim finejše so, tem boljše so. Ta trditev ne velja. V debelih otrobih lahko boš spoznal ostanke hranilnega žita, a v finih ni ničesar drugega, nego gola gorenja kožica žita.

(*Žito iz Indije.*) Ne samo iz Amerike, ampak tudi iz Indije se je jelo dovažati žito in sicer vedno več. Ko je dala leta 1879. Indija žita Evropi 3,170.000 meternih centov, dovezlo se ga je preteklega leta že 9,931.760 meternih centov.

(*Da se ti železa ne prime rja,*) zmešaj del grafita v prahu z jednakim delom lanovega semena, pa s tem namaži železo ali jeklo, katero ti ne bode porjavelo; še svetilo se bode lepo.

Pogled po slovanskem svetu. Slovenske dežele.

One č. g. naročnike, katerim poteče naročnina z današnjo številko, prosimo, da jo ponové o pravem času, ker bi jim sicer morali določiljanje lista ustavititi. — Vse svoje prijatelje pa prosimo, naj naš list priporočajo in širijo; saj so se mogli prepričati iz dosedanjih števil, da si vsestransko prizadevamo ustrezati vsem opravičenim zahtevam slovenskega občinstva.

(*Državni poslanec gosp. Božidar Raič*) spregovoril je v seji dne 19. t. m. moško besedo. Zahteval je namreč, naj se postavi v proračun znesek 1600 gld., da se ustanove tri slovenske stolice za sodnijske izpite na vseučilišči graškem. Kakor je podoba, bode se predlog sprejel in se tako storil s tem prevažen korak v splošnem napredku in v pridobivanji večje veljave slovenskemu jeziku. Gospodu Božidarju Raiču in sodrugom njegovim čestitamo!

(*Odbor „Matiče Slovenske“*) vabi slovenske pisatelje, naj pošljejo do konca junija t. l. spise uredniku Letopisa g. prof. Levcu. V Letopis se bodo vzprejemali samo izvorni znanstveni in znanstvenoukoviti spisi iz raznovrstnih strok človeškega znanja. Odbor želi, da bi si pisatelji izbrali take predmete, kateri ugajajo književnim potrebam naroda slovenskega. — Odbor „Matiče Slovenske“ se tudi zahvaljuje č. g. poverjenikom na požrtvovalnem trudu ter jih prosi, naj pobere letnino do 1. junija t. l. in naj dotične zneske pošiljajo naravnost g. blagajniku. Odbor je ukrenil in bode skrbel, da dobe matičnjaki letos svoje knjige še proti koncu leta.

(*Simona Gregorčiča pesmi.*) Naš dični pesnik bode skoro zopet izročil slovenskemu narodu prvi pomnoženi zvezek svojih pesmi, a potem pa še pride na svetlobo drugi zvezek pri Bambergu. Te vesti se tudi mi posebno veselimo in jih teško pričakujemo v tem materijalnem času.

(*Osuševanje ljubljanskega močvirja.*) Te dni je bil zopet v Ljubljani ministerski inženir Podhajský, da še v nekaterih točkah dopolni svoj načrt o osuševanju ljubljanskega močvirja. Tudi mestni občini je predložil nekoliko vprašanj, da na nja odgovori. — Ko se to zgodi, bode načrt v vsakem oziru dovršen. Nastane tedaj delo močvirskega odbora, posebno pa naših gospodov državnih poslancev, da pri ministerstvu izposlujejo za osuševanje potrebno vsoto. Ker ista ne bode iznašala čez dva milijona in se ima zaradi tega, ker se morajo dela le polagoma izvrševati, razdeliti na kakih dvajset let, ker bi se konečno z osuševanjem močvirja pridobilo mnogo izredno dobre zemlje in bi se vsled tega gospodarstvo na močvirji pospešilo, — mislimo, da bi to vender ne bilo nemogoče. Nadejamo se torej v tej zadevi, da se bodo naši državni poslanci pokazali cele može.

(*Zgodovina farã ljubljanske škofije*) je naslov književnemu delu, katero je začel izdavat i knezoškofijski kaplan gospod A. Koblar. Ravno kar je izšel prvi zvezek, obsejajoč na 131 straneh „zgodovino sorske in preške fare“. — Kakor se vidi iz razdeljene tvarine v prvem zvezku, bode to delo, ako ga bode gospodu pisatelju sploh moči dovršiti, jako veliko.

Hvalevredno je, da se ga je gospod pisatelj priprijel, kajti obdelal bode tako mnogo znamenitega zgodovinskega gradiva in tako ne malo olajšal posel možu, kateri bode kedaj pisal „zgodovino slovenskega naroda“; seveda, če se nam tak mož sploh porodi. — Jezik v knjigi je lep, pisava gladkotekoča in vsebina res zanimiva, zato jo priporočamo vsem prijateljem slovenske književnosti. Cena jej je 35 kr., dobiva pa se pri gosp. pisatelji.

(*Vinorejsko društvo v Dornbergu pri Gorici*) imelo je dne 19. t. m. svoj občni zbor pod predsedništvom g. Frana Povšeta. Zbralo se je prav mnogo členov, kateri so z zadovoljstvom vzeli na znanje poročilo odborovo in sklenili, da se ima zopet letos prvo nedeljo v maji pri-

rediti vinska rastava, pri kateri se bodo med najboljše kletarje delile pohvalne diplome. Ko se je konečno še sklenilo, da se ima nakupiti za društvo takoj, kader bode v to denarja, nov vinograd za poskuševališče, izrekel je zbor svojemu predsedniku s prav navdušenimi klici zahvalo za njegovo požrtvovalno delovanje v prid društva. — To društvo, katero je za dornberško vinorejo v kratkih letih veliko storilo, da so dornberška vina zaslovela in dosegla nenavadno visoko ceno, ustanovilo se je na prizadevanje gosp. Frana Povšeta, kateri se sploh jako in uspešno trudi o zboljšanju gmotnega stanja med našim narodom na Goriškem. Zato je pa tudi ginljivo videti, s kako otročjo ljubeznijo mu je udan narod sam, ki ve ceniti te njegove zasluge.

(*Čitalnica tržaška*) vzela je v najem vrt in vse velikanske prostore Kozlerjeve velike gostilnice „pri zelenem hribu“ na Corsu. Predsednik njen za napredek slovenskega življa v Trstu jako zaslužni gosp. Niko Polić, prišel je pretekli teden nalašč zato v Ljubljano, da sklene z brati Kozlerji dotično pogodbo. — Mi te stvari zato omenjamo, ker se nam zdi za razvoj slovanskega društvenega življenja v Trstu jako važna; kajti čitalnica bode imela odslej lepše dvorane, kot vsako drugo italijansko društvo v Trstu. Evala! marljivemu in podjetnemu odboru tržaške čitalnice.

(*Prošnje za predelsko železnico*) poslale bodo državnemu zboru občine soške doline. — Mnogo se je že pisalo svoje dni o tej železnici in sicer za njo in zoper njo. Nekateri jej niso naklonjeni zato, ker se navdušujejo za železnico loškoidrijskotržaško; drugi zopet zato, ker bi bila nerazmerno draga in bi vezala ponajveč neobrtne kraje, katerih izvoz in uvoz sta neznanata. Nikdo pa jej ki še odrekal velike važnosti s splošnega avstrijskega trgovinskega stališča, kajti to je pač gotovo, da bi bila za severne dežele avstrijske najkrajša zveza z jadranskim morjem in njega imenitnim avstrijskim pristaniščem Trstom. Za poslednje mesto bila bi ta proga važna še zato, ker bi paralizovala progo Ponteba-Benetke, katera je poslednje imenovano mesto zvezala jako ugodno z Dunajem in severnimi deželami. Želimo tedaj sedanjemu koraku naših primorskih bratov najboljšega uspeha. — Njim bi gotovo koristila tudi zato, ker bi svetu odprla soško dolino z njenimi naravnimi krasotami, katerim ni vrstnih v naši slovenski domovini.

(*Dobrila in Glavina.*) Kakor znano, daroval je pokojni tržaški vladika Dobrila za ustanovitev duhovniškega odgojevališča skoro vse svoje imenje. Poleg tega pa si je prizadeval, da so drugi dobrotniki pripomogli z izdatnimi darovi, da se čim prej izvrši plemeniti namen vladičin. In res, 25. februarja t. l. blagoslovila se je v tem odgojevališči kapelica, s čimer je dovršitev poslopja in notranje uprave njegove gotova. — O tej priliki spodobilo bi se bilo, da bi se bilo pred navzočnimi gosti in gojenci posebno naglasilo, čegava velikodušnost je tržaškokoperski vladikovini pripomogla do tega prepotrebne odgojevališča. A lahonskemu vladiki Glavini se ni zdelo vredno omeniti uzvišenega, rodoljubnega in vzglednega svojega prednika. Saj pa tudi sicer skuša s svojim ravnanjem dokazati, da ne hodi po sledeh blagega pokojnika Dobrile!

Iz Gorice, dne 25. marca. [Izv. dop.] Kakor solnčni žarki, kateri v meglenih jesenskih dnovih za trenotek razpode gosto meglo, razvedre človeka ter ga kljubu bližnji zimi napolnijo z veseljem in nado, da morajo priti dnovi, ko bô megla popolnoma izginila. Jednako nas je razveselil govor dra. D. Viteziča v državnem zboru, v katerem so razložene žalostne razmere v Istri in na Primorskem sploh. Megla, dà gosta megla mora zakrivati našo

domovino, ker merodajni krogi ne izprevidijo, kam jadrano. Da bi se le ne uresničil znan izrek: „Avstrija je vedno za jedno idejo prepozna!“ Želimo, da se nekoliko tisoč tega govora ponatisne ter med slovensko in hrvaško ljudstvo v Primorji razdeli. Seveda bi se ne smelo izpustiti tudi odgovora deželnega glavarja in poslanca Vidulichu brez pojasnila, kajti to razvidi vsak kmet, da deželni glavar in poslanec, ki noče odgovarjati v parlamentu na to, kar se je godilo v poreškem dež. zboru in v deželi, temveč se skriva kot uboren uradnik za plot onega, ki ga je imenoval — je ženi. Koliko so se naši pradedje trudili, da bi dobili ustav, in glejte sedANJI deželni glavar istrski je ponižni sluga — ne dežele — temveč le ministra.

Občine soške doline so ponovile prošnjo za „predelsko železnico, v ta namen spisal je tu znani odvetnik „Lacanus“ posebno knjižico, katero je izdal in založil Viktor Dolenc v Trstu, knjižica pojasnuje važnost one železnice, a nekaj tudi gnile razmere na Primorskem. Da vse to ne bo nič koristilo, jasno je onemu, kateri vidi, da nam vlada noče dati niti onih pravic, katere bi je ne stale milijone in so nam v državnem pravu zagotovljene. Res, kamor se ozremo, vidimo naš položaj v žalostnem svitu. In od kod naj jemljemo pogum za nadaljevanje tega brezuspešnega boja? Iz našega središča? — Nočem tožiti, a hotel Bog, da bi se vsaj t a m razmere spreobrnilo!

Iz Istre, 10. marca. [Izv. dopis.] Že nekolikokrat sem hotel napisati kratek dopis o naših žalostnih razmerah, a prehitel me je boljši vaš sotrudnik. Dobro! Bog dal nam zatiranim Slovanom v Istri le mnogo bojnikov, kateri bi pobijali rogovilstvo istrskih Lahov. Ravno mi Slovani v Istri nimamo pravih narodnih borilcev in to je glavni uzrok, da so se naši nasprotniki tako jako razšopirili. Nobeden županov petelin na dvo-rišči tako visoko ne drži ponosne glave, kakor naši lahoni, kateri se neprenehoma bahajo, da oni in jedino sami so gospodarji v stari slovanski pokrajini — Istri. Za trdno so verovali, da slovanska Istra je že tako utelesnena k irredentovskemu čevlju, da ni nobene bojazni, da bi se zopet odločila. Pa motili so se!

Narodno gibanje se bode vzbudilo o kratkem tudi v Istri; tudi tu „Slovan gre na dan“ in konec bo lahonskemu gospodarstvu. Res, da se to ne bode zgodilo ne danes, ne jutri, a bodočnost je naša! Tega se tudi boj slovenski neprijatelji. Čemu bi si še le zdaj ustanovljali politično društvo, ako ne z namenom, da branijo že dolgo pridobljene pozicije? Pridobiti si več ne morejo, ker imajo vse gospodarstvo v rokah; Slovan je njih rob, pokorni sluga; ko se bode pa zavedel svoje narodnosti, svojega poklica, konec bode lahonskemu gospostvu.

Da se pa to čim poprej zgodi, treba je vztrajne in vzajemne slovanske delavnosti. Nikjer ni te toliko potreba, kakor ravno v Istri. Z veseljem moramo tedaj pozdravljati prvi storjeni korak, da se je naše društvo „Edinost“ v toliko prerodilo, da je iz slovenskega postalo slovansko. Od tega časa zapazujemo tudi pri društvu

živejše gibanje. Oni Slovenci, kateri delujejo proti našemu društvu, škodujejo mnogo posebno nam Istranom in bolje bi bilo, da bi vsaj molčali in mirovali, ako pomagati ne morejo.

Da kolikor mogoče prej dosežemo sveti namen svoj, skrbeti mora vodstvo „Edinosti“ in vsak zaveden Slovan, da se društvo razširi, da bode štelo tukajšnjim Slovanom primerno število udov. Ako ima komaj ustanovljeno laško — bolje lahonsko — društvo že na stotine družtvenikov, koliko bi jih moralo imeti še le naše, kateremu namen je svet!

Razmerje Slovanov v Istri z Lahi je jako različno. Slovani smo res v precejšnji večini, a Lahi so dobro založeni s žulji našega kmetovalca; naš narod je v omiki zaostal; zadržali so ga in ga še zadržujejo oni, kateri upijejo noč in dan, da so nosilci kulture. Jedina nevednost in nezavest svoje narodnosti je glavna stena, ki nas loči od gospodarstva v lastni hiši. Kedar to steno probijemo, bodemo svoji. Buditi narodno zavest, bodi prva skrb našim narodnjakom, v prvi vrsti našemu političnemu društvu. Da bi se to najlaglje doseglo z narodnimi shodi ali tabori, ne bode nihče oporekal. Jeden tabor bil je lanskega leta v gorenji Istri, in nameraval se je drugi v sredini Istre, a žal, da se ta izvrstna misel ni izvršila. Kar se je lani opustilo, zamudilo, naj se letos dostavi ter vedno nadaljuje!

Mogočnemu slovanskemu deblu gotovo ni na posebno čast, da hladnokrvno gledamo, kako narodni sovražniki razjedajo posamične veje in vejice njegove. Toliko potrebne slovanske vzajemnosti vendar še ni! Mnogo je storilo jedno in drugo močnejše slovansko plemo za slabejše: mogočni ruski meč je osvobodil mučeniški narod na Balkanu; tako bi lahko slovanska vzajemnost branila vse vejice gorostasnega debla, da bi jih ne mogli pokončavati in zatirati sovragi. Da bi dospeli do take slovanske jedinstvi!

Do te zlate slovanske dobe smo gotovo še daleč; saj še med malim slovanskim narodom ni pravega skupnega delovanja. Koliko se je že govorilo o potrebi slovenskega političnega društva za vse Slovence, koliko o šolskem društvu, kateremu namen bi bil jednak češki Matici šolski, — a vse zaman!

Tako društvo bi najuspešnejše delovalo proti zloglasnemu „Schulverein“ na Štajarskem in Koroškem in proti nedavno osnovanemu laškemu političnemu društvu v Istri*). Slovenski narodni voditelji, združite se v splošno narodno korist, v obrambo narodnih naših mej!

Tudi med bratovskimi Hrvati ni prave vzajemnosti. Žalostne njih razmere v središču jih zadržajo, da ne morejo pomagati zatiranim bratom v tožni Istri. Bog dal boljših razmer!

* Tudi mi smo z gospodom dopisnikom jednecega mnenja, a pozabiti vendar ne smemo, da pri nas nedostaje onega pravega rodoljuba, ki med Čehi dela čudeže. In kaj naj rečemo o naši požrtvovalnosti? Siromaki si pač pritrgavajo grizljeje od svojih ust, da se vsaj s kakim malim darilcem udeležijo te ali one narodne nabire; oni, ki bi lahko kaj dali, pa se iz požrtvovalnosti družih norčujejo. Skušnje imamo in pregovorili bodemo o tem kedaj obširneje. Uredništvo.

Ostali slovanski svet.

(Dr. Juraj Matija Šporer,) hrvaški pesnik, praznoval je 24. februvarja t. l. svojo devetdesetletnico. Šporer živi zdaj na Reki. Porodil se je v Karlovcu. Leta 1823. je dal na svetlo v Karlovcu svoje prvo delo: „Koledar“. Glavne njegove drame so: „Car Murat II.“ ili propast republike dubrovačke; „Dimitrija“ in „Edides.“

(Ivana Rendića in Nikolo Mašića) imenovalo je „Srpsko učeno društvo“ v Belem gradu za dopisujoča uda. Kakor znano, Rendić je kipar, a Mašić slikar; oba sta slavna umetnika, znana po vsi Evropi.

(Carjevič Nikolaj) bode 18. maja polnoleten. Ta dan bode carjeviču ravno 16 let. Kakor je običaj, vršile se bodo velike slavnosti v Petrogradu in Moskvi.

(Bolgarsko) šteje po zadnjem popisu l. 1881. 2 milijona 7919 prebivalcev, od katerih je 1,027.803 moškega, a 980,116 ženskega spola. Po veri bilo je 1,404.409 pravoslavnikov, 578.060 muhamedancev, 14.342 židov. Po materinem jeziku bilo je: 1,345.507 Bolgarov, 527.287 Turkov, 37.600 Ciganov, 1894 Srbohrvatov itd. Turkov je največ v istočnih in severoistočnih krajih kneževine.

(*Spomenik Mickiewiczu v Krakovem.*) Odbor je v ta namen določil 125.000 gld. Do zdaj se je že nabralo 103.146 gld.

(*Spomenik Boženi Němcovi*) bode postavil češki narod v Češki Skalici. Do zdaj je odbor nabiral denarja samo v Češki Skalici ter ga je nabral 26 gld., ali ker je ta vsota premajhna, nabiral se bode denar tudi po drugod in mi smo prepričani, da se bode češki narod vneto odzval odborovemu vabilu.

(*„Proščajte rebjata.“*) S temi besedami — ki pome-nijo po slovenski, „z Bogom otroci!“ — poslovil se je nemški cesar Viljem od posebnega ruskega poslanstva, vračajočega se pred tednom dni v Petrograd. Ker je nemški cesar svoje ruske goste tudi razen tega izredno odlikoval, vidi se, da se osemdesetletni stavec ni naučil zastonj teh ruskih besedi, temveč, da mora biti zveza, ki se je sklenila med mogočnima severnima državama, jako znamenita in nenavadnega pomena.

(*Z naslovom „La Save, le Danube et le Balkan“*) izdal je preteklega meseca znani francoski slovanofil prof. Louis Legér v založbi E. Plona nov oddelek svojih zanimivih slovanskih monografij. Popisuje v njih svoje poslednje potovanje po jugoslovanskih deželah. Dasi se vidi iz vsega spisa odkritosrčna naklonjenost pisateljeva do Slovanstva, ima vendar največjo ceno oddelek, kateri govori o nas Slovencih in o katerem utegnemo še obšir-neje spregovoriti. Med Francozi se je doslej o nas še jako malo pisalo tako, da smo jim bili skoro jednako, če ne še bolj tuji, ko Kitajci. In vendar smo bili neko-liko let v francoski državni zajednici.

V Zemunu, dné 15. marca. [Izv. dopis.] Ker ne-prestano občujemo s prestolnico Srbije, umeje se, da se izredno zanimamo za vse, kar se godi onstran Save. Saj smo v jednom letu čuli iz Belega grada več novic, ko nam je bilo ljubo; novic, zaradi katerih nam je kot rodnim bratom srbskega narode premnogokrat krvavelo srce.

Ni dvojbe, da bi Srbija po svoji legi mogla biti na balkanskem poluotoku država, okoli katere bi se zbi-rali vsi ostali narodi tega blagoslovljenega dela Evrope; a spoznati bi morala svojo nalogo in razumeti, kako si ohraniti svojo veljavo med jednorodnimi narodi slovanskega juga. Omikani svet je že sam po sebi gojil mnogo so-čutja do srbskega naroda, katerega je spoznal po čaro-bnih njegovih narodnih pesnih, katerim pač ni vrstnih med vsemi narodi vesoljnega sveta.

A Srbija svoje naloge ne razumeje in obupati bi bilo o njeni bodočnosti, ko ne bi bili prepričani, da ni da-leč čas njenega splošnega preporeda in njene rešitve.

Kneževina se je sicer prelevila v kraljestvo; a srb-ski narod, kateri je ponosen na svojo zgodovino; kateri se v navdušenih pesnih spominja slave srbskega cesarstva in junaštva njegovih prvih mož; ki z izrednim drugod neumljivim pijetétom oslavlja dela carja Lazara in Dušana: — ta narod pravim, je mrzel, nezaupljiv kraljestvu Mi-lanovemu. Res so z veseljem pozdravljali od Belega grada do Niša in do Timoka pa do Drine proglas kraljestva; a ravnanje vlade je navdušenje o kratkem izprevrplo v obupanje in mržnjo.

In kako tudi ne; saj se kronanje pripravlja s tem, da se za ustavne vlade goji največi absolutizem; da se duši vsako svobodno gibanje; preganjajo najboljši domo-ljubi in pod izliko veleizdajstva mečejo v tamnice ali pa celo moré uplivne osebe, če drugače mislijo, ko „beč-ljije“ v ministerstvu. Res „njemačko srpstvo“ cvete sedaj v kraljevini; rodi pa tudi svoj grozni sod. Gara-šanin pa je vrtnar in njegova je odgovornost. Čujte o najnovejšemu delu njegovem.

V Vidinu na Bolgarskem izhajača „Sloboda“ po-roča, da se je tamošnjemu narodu predstavil Rade Velj-ković, izročil mu 100 zlatov (cekinov) ter povedal, da je bil v Srbiji zaprt, ali da ga je vlada izpu-stila ter mu plačala omenjenih 100 zlatov z nalogom, naj odide v Vidin in umori tam iz-gnanega srbskega poslanca in vodjo radikalne stranke Markovića. On da se je v to obvezal, a da dela izvršiti ni mogol, ker ga je začela peči vest.

Ali ni to strahovita vest? Ali ne bode pretresla vsakega poštenega človeka in mu pokazala v kakem gro-znem delu sta si podala črne roke kralj Milan in njegov minister Garašanin? Ni jima dosti, da kri Vitkovičeve, Moaçaminove, Markovičeve in drugih premnogih žrtv upije v nebo za maščevanje, temveč Milan hoče pred kro-nanjem tudi še na drug način odvrniti od sebe blago-slov nebes; — vsaj blagoslova narodnega že davno nima.

Dne 10. t. m. bila je v Belem gradu ustanovljajoča skupščina dedničarjev „narodne banke“. Vlada si je na vse mogoče pretega prizadevala, da bi se bili v upravni odbor volili le njeni pristaši, a kljubu temu je propala, kajti večina imate liberalna in radikalna stranka.

Oficijalno bode se bržkone nasprotno poročalo, a to naj vas ne moti, kajti jednake laži so v srbskih ofici-jalnih poročilih postale že neizogibne.

Toliko za danes v naglici. Če sem ustrezal Vam in vašim bralcev, bodem vam večkrat kaj poročal. *)

*) Jako nam ustrezete.

Uredništvo.

Razne novice.

(*Dedščina stare device.*) Nedavno je umrla v Franko-brodu samica, ki je živela jako siromašno. Kako so se tedaj vsi, ki so jo poznali, začudili, ko se je našlo v njeni zapuščini za milijon mark vrednostnih papirjev. V oporoki je zapustila to imenje onemu someščanu svojemu, kateri dokaže, da je še večji stiskač in da zna še bolje skrivati svoj denar; ali zakoniti dediči so ovrgli to opo-roko ekscentrične stare device.

(*Nekaj za naša dekleta.*) Znano je, da je vsake ženske največa in najgorkejša želja, da bi se omožila; ker pa je razmera prebivalstva pri nas taka, da na vsakih 1000 moških, pride 1038 ženskih, vidi se že samo iz tega, da mora mnogo deklet vedno ploh vleči. Drugače pa je v Hongkongu na Kitajskem. Tam so razmere za možitev mnogo ugodnejše; kajti na vsakih 1000 moških pride le 360 ženskih. Srečne Hongkongke!

(*Nesreča na železnici.*) Iz Bingena nad Reno se po-roča: Grozna nesreča se je pripetila te dni na postaji Langenloisheim. Brzovlak je ravno zapustil kolodvor, ko je pri prvi pregraji dvoje malih otrok prilezlo na tir. Mati njina, bivša na drugi strani vlaka in opazivši nevarnost, skoči na tir, da bi ju rešila; a bilo je prepozno. Vlak je raztrgal njo in otroka.

(*Potovanje okoli sveta na velocipedu.*) Mlad mož v San Francisku v Kaliforniji, kateri bržkone nima nuj-nejšega posla, namerava letos potovati na velocipedu okolo zemlje. Iz San Franciska bode odpotoval čez Čikago v Novi Jork, od koder bode odpotoval na parniku do Li-verpulja. Od tod krene zopet na velocipedu do Duvra, mahne na parniku čez kanal in iz Havra odpotuje zopet na velocipedu skozi Evropo, turško Azijo, Perzijo in Tur-kestan do Sangaja, kjer se usede zopet na ladijo in vrne

v San Francisko. Po njegovem seveda jako smelem računu ne bode za to potovanje potreboval več, ko leto dni. — Ako se mož ne premisli, želimo mu srečnega potovanja in veselega življenja po turških, turkestaških in kitajskih občestnih gostilnicah.

(V *Monaku*) je banka, to je taka hiša, v kateri se shajajo po večerih kavalirji in petični možje ter igrajo za velik denar. Večkrat se zgodi, da kdo izgubi v jedni uri vse svoje imenje ter postane berač. Ali ker je take ljudi sram beračiti in ker so preleni za delo, ne premišljajo si dolgo in se ustrelé. Tako se je od 1. januarja t. l. pa do 18. marca ustrelilo 21 oseb, ker so zaigrale ves denar.

(*Najlepše roke.*) Francoski fizijolog Campanson govoreč o lepoti ženskih rok trdi, da ima najlepšo roko Irlandka, a druga — Poljakinja. Angličanka ima prepolno in premesnato roko, Amerikanka preosko in predolgo; Nemka prekratko in preširoko. V Romanih je prva seveda Francozinja, potem Španjka, a zadnja Italijanka.

(*Vrag v pasti.*) V Čataru na gorenjem Ogrskem prišlo je neko noč pred posteljo kmetice, katere mož je bil po opravih odpotoval, tele, katero jo je prebudilo in v pravilnem slovaškem jeziku zahtevalo, naj mu izroči ves denar, kar ga je v hiši. Misliti se dá, kako se je prestrašila uboga žena, videč pred seboj v telečji podobi samega Luciferja, kakor se je tele samo imenovalo. Dala mu je tedaj jokaje 200 gld., katere je imela shranjene v

škrinji. Toda vrag še ni bil zadovoljen s tem, temveč začel je po „peklensko“ rujoveti, potegnil je dete iz zibelke in zahteval je še več denarja. Kmetica prosila je „vruga“, naj jej pusti dete pri miru, zagotavljala ga je, da nima več denarja, a da je na izbi ohranjeno suho meso, katero naj si na mesto denarja vzame. Vrag je bil s tem predlogom zadovoljen; zlezel je tedaj pod streho — peklenska teleta znajo namreč tudi po lestvah hoditi — in začel je iskati mesa.

Imela je pa mrcina pravo peklensko nesrečo; kajti ravno ta trenotek prišla je po vasi žandarska patrolja in vidivši luč na ispi, stopila je pod hišno okno vprašat, kaj se gori godi. Nesrečnica pa je mislila, da so to hudičevi tovariši, zato jih je za Boga prosila, naj jo puste pri miru, zagotavlja jih, da je Lucifer že šel na izbo po suho meso. Žandarji so hitro spoznali položaj. Šli so torej v hišo in vidijo, kako ravno tele leze po lestvi izpod strehe. Primejo ga tedaj, zvežejo in prisilijo, da po zadnjih nogah človeku jednako stopa z njimi k občinskemu predstojniku. Le tega ni bilo doma in žena njegova tudi ni mogla povedati, kam bi bil odšel; kako se je tedaj začudila, ko se izpod telečje glave Luciferjeve, ko so mu jo žandarji sneli, prikaže ljubki obraz njenega — moža. Razume se samo po sebi, da je s tem tudi dožupanoval in da ima sedaj v samotni ječi okrajnega urada priliko premišljevat kratko svojo peklensko karijero.

Politični razgled.

Proračunske debate v državnem zboru so se udeležili tudi prav obilno naši državni poslanci ter so zagovarjali interese pokrajin in naroda našega. Gospod Božidar Raič je korenito govoril o slovenskem jeziku. Foregger je namreč trdil, da se slovenski pisni jezik ne ujema z našim maternim jezikom in da se v šoli ne uče otroci slovenskega jezika, ampak čisto novega jezika. To so zlobne fraze, kakor tudi trditev Rechbauerjeva, da Štajarci umejo samo „windisch“, a ne slovenski. Gospod Božidar Raič je te zlobne napade moško zavrnil. Mi pristavljamo njegovim znanstvenim dokazom samo to, da slovenski jezik ni ne pozna besede „windisch“, torej se ta beseda pri nas ne rabi v govoru. Naj omenimo samo to še, da je gospod Raič ad absurdum privedel nasprotnika rekoč: vender moramo verovati, da novo slovensčino razume narod, drugače ne bi mogli razumeti, da vlada slovenske liste tolikokrat konfiskuje. — Važna je resolucija slovenskih poslancev o stolici za pravoznanstvo s slovenskim učnim jezikom v Gradei, o čemer poročamo na drugem mestu. Izvrstno je tudi zagovarjal primorske Slované dr. Vitezić. Gosp. Margheri je govoril za dolenjsko železnico.

Gosp. Poklukar je nasvetoval v proračunski dabati resolucijo: naj se v enem obrtnih krajev na Gorenjskem ustanovi strokovnjaška šola za izdelovanje pušek po vzgledu šole v Borovljah na Koroškem in naj se ustanovi šola za lesne izdelke v Ljubljani.

Tržne cene v Ljubljani

dne 26. marca:

Hektoliter: pšenice 8 gld. 12 kr., ječmena 5 gld. 20 kr., ovs 3 gld. 25 kr., soršice — gld. — kr., ajde 5 gld. 85 kr., prosa 5 gld. 85 kr., koruze 5 gld. 63 kr., krompirja 3 gld. 38 kr., leče 9 gld. — kr., graha 9 gld. — kr., fižola 10 gld. — kr.
Kilogram: goveje masti 98 kr., svinjske masti 88 kr., surove slanin 64 kr., okajene slanin 72 kr., masla 85 kr., govejega

Oba senata praškega vseučilišča, nemški in češki, izrekla sta se za delitev bogoslovskega fakulteta.

Volitve v ogrski državni zbor bodo se vršile sredi meseca junija.

O bojišči v Sudanu nam je poročati, da je Graham potolkel Osman Digma pri Tamaniebu. Digma je sicer sam imel vrhovno zapovedništvo, toda sam se osebno ni udeleževal boja. Angležev je palo tukaj 250, a Arabov 2000. Vsi rodovi od Sinkata do Tokarja so bili v boji. Tako vidimo, da se je položaj Angležev dosti zboljšal. Zdaj pa še prihajajo poročila, da Osman Digma zapuščajo njegovi pristaši. Gordon v Hartumu ni še popolnoma varen; neprijatelji so ga obkolili od vseh strani; vender je upati, da dobode pomoči in da se omogoči skoro zveza z Berberjem.

Tudi Francozi so vzeli Baknin dne 12. marca. Francoska generala Négrier in Brière de L' Isle sta se združila, razpršila Kitajce in osvojila trdnjavo Baknin, iz katere so že prej pobegli vsi Kitajci, tako da je trdnjava ostala prazna. Tako je brzkone tudi vojska s Kitajci končana.

Najnovejša vest.

Poroča se nam iz Trsta, da je ondu umrl slavljani naš pesnik Jovan Vesel Koseski v 86. letu svojega življenja. Obširneje poročilo prinesemo prihodnjič.

mesa 62 kr., teletine 64 kr., svinjine 64 kr., ovčjega mesa 40 kr. — 1 jajce 2 kr., 1 pišče 55 kr., 1 golob 18 kr., liter mleka 8 kr. 100 kilogramov: sena 2 gld. 23 kr., slame 2 gld. 5 kr.

Listnica urednikova. — G. D. Antonijev. Listek smo morali izpustiti, ker ni bilo prostora. Pride v prihodnji številki. — Isto tako „Slovenske slike“. — G. K. T. na D. Lepa hvala! Spis bomo priobčili v prihodnji številki.

„Slovan“ izhaja vsak četrtek popoldne. Cena mu je za celo leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se prodajajo po 10 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravništvu, dopisi pa uredništvu na Kongresnem trgu št. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopisi ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvostopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se tiska večkrat, po dogovoru.